

ISSN Print: 2394-7500
 ISSN Online: 2394-5869
 Impact Factor: 8.4
 IJAR 2021; 7(5): 35-38
www.allresearchjournal.com
 Received: 25-03-2021
 Accepted: 27-04-2021

ಡಾ. ಬಸವರಾಜ ಮ. ಜನಗೌಡ
 ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,
 ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ ಕೆ.ಎಲ್.ಇ.
 ಸಂಸ್ಥೆಯು, ಜಿ.ಆರ್.ಬಾಗೇವಾಡಿ
 ಕಲಾ, ವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ವಾಣಿಜ್ಯ
 ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ನಿಪ್ಪಾಣಿ-
 ೫೯೧೨೩೨ ಜಿಲ್ಲೆ:ಬೆಳಗಾವಿ,
 ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

Corresponding Author:
 ಡಾ. ಬಸವರಾಜ ಮ. ಜನಗೌಡ
 ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,
 ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ ಕೆ.ಎಲ್.ಇ.
 ಸಂಸ್ಥೆಯು, ಜಿ.ಆರ್.ಬಾಗೇವಾಡಿ
 ಕಲಾ, ವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ವಾಣಿಜ್ಯ
 ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ನಿಪ್ಪಾಣಿ-
 ೫೯೧೨೩೨ ಜಿಲ್ಲೆ:ಬೆಳಗಾವಿ,
 ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಪೈ ಅವರ 'ಸ್ವಪ್ನ ಸಾರಸ್ವತ' - ಒಂದು ಒಳನೋಟ

ಡಾ. ಬಸವರಾಜ ಮ. ಜನಗೌಡ

ಅಮೂರ್ತ

ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರಸ್ವತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯ ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಸೃಜನಶೀಲ ಬರವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಷೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ. ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಅನುಕೂಲತೆ, ಅನಾನುಕೂಲತೆಗಳು ಜನರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿವೆ. ಜನ ಭಾಷೆಗೆ ದೇಸಿಯ ಚೆಲುವು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಸತ್ವಗಳು ಮಿಶ್ರಣಗೊಂಡಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ 'ಸ್ವಪ್ನ ಸಾರಸ್ವತ' ಕಾದಂಬರಿಯೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಕೀವರ್ಡ್‌ಗಳು: ಈ ಕಾದಂಬರಿಯು ಇತಿಹಾಸ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ, ವಲಸೆ, ಪರಿಸರ, ಭಾಷೆ, ಶಾಪ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ

ಪರಿಚಯ

ಆಂಗ್ಲರ ಸಹವಾಸ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಸಾಂಗತ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ 'ಕಾದಂಬರಿ' ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದುದು ಈಗ ಇತಿಹಾಸ. ಹಾಗಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದಂತೆ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯು ಓದುಗರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವುದು. ಹೊಸ ವಸ್ತುಗಳ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಪೈ ಅವರಿಗೆ ದೊರೆತಿದ್ದು ಹಳೆಯ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಭೂತನರ್ತನದ ತಾಂಡವ ಪ್ರಸಂಗ. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ 'ಸ್ವಪ್ನ ಸಾರಸ್ವತ' ಓದುಗರನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಕಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ. ಲೇಖಕರು ಸಮಾಜವನ್ನು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಮೂರು ರೀತಿಯದು. ಈ ಸಮಾಜದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವೈಭವೀಕರಿಸುವಂತಹದು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸುಧಾರಣೆ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗಿ ದ್ವಂದ್ವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಂತಹದು. ಸಂಪೂರ್ಣ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೇ ವಿರೋಧಿಸಿ ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸುವುದು. ಈ ಮೂರು ರೀತಿಯ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಪೈ ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ರೀತಿಯ ಗುಣ ಲಕ್ಷಣಗಳಿವೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಷಯವನ್ನಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೆದಾಕ್ಷಣ ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನ ಬಗೆಗೆ ತೀವ್ರ ಕಳಕಳಿ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದಾಗ ಅದು ನಿಜವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಕೃತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

'ಸ್ವಪ್ನ ಸಾರಸ್ವತ' ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಪೈರವರು ಇತಿಹಾಸದ ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆ ಸೇರಿಸಿ ತಾವು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಪರಿಸರದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯ ಪಾತ್ರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ದುಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ಸಹಜ ಹಾಗೂ ವಿಕಾಸ ಹೊಂದುವ ಸಂವೇದನಾಶೀಲ ಪಾತ್ರಗಳು. ಕೆಲವು ದ್ವೇಷ, ಕ್ರೂರ ಮತ್ತು ಒಳಸಂಚುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತೀಕವಾದವುಗಳೂ ಬದುಕಿನ ಕ್ಲಿಷ್ಟತೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಹಪಹಪಿಸುವ ಪಾತ್ರಗಳೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಅಸಹಾಯ ಜೀವಂತ ಪಾತ್ರಗಳು ಸ್ವಪ್ನ ಸಾರಸ್ವತದಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾದಂಬರಿಯ ಪಾತ್ರಗಳೂ ಕಥನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿವೆ.

ಕಾದಂಬರಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಉಳಿ ಕುಟುಂಬಗಳು ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ಲೇಖಕರು ಮುಂದೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕು ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ನಲವತ್ತೆಂಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಈ ವಲಸೆ ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಲೇಖಕರು ಇಲ್ಲಿ ವಲಸೆ ಕುರಿತು ಮಾತ್ರ ಹೇಳದೆ ದಾರಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಕಾಣುವ ಜನರು, ಅರಸ-ರಾಣಿಯರ, ಪರಿಸರ ಅಲ್ಲಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ದೇವಾಲಯಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಾ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವಲಸೆ ಹೋದರೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ವೃತ್ತಿಯಾದ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಅದರ ಮೂಲಕವೇ ತಮ್ಮ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಆಸ್ತಿ ಸಂಪಾದನೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಉಳಿ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಲೇಖಕರು ಕುಂಬಳಿಗೆ ಬರುವಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾಲ್ಕು ಕುಟುಂಬಗಳಾದ ಬಳ್ಳಂಬೆಟ್ಟು ಪೈ, ಆಡೂರು ಕಾಮತ, ಮಾನೈಯ ಮಲ್ಯ, ಕುಂಬಳೆಯ ಕೀನಿಯರ ಕುಟುಂಬಗಳು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಕುಂಬಳೆಯಿಂದ ಬಳ್ಳಂಬೆಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವ ರಾಮಚಂದ್ರ ಪೈ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಕಾದಂಬರಿಯೂ ಸೀಮಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ನಡೆಯುವ ಘಟನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕಥಾವಸ್ತುಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಬಂಧಗಳು ಹೇಣೆಯುತ್ತ ಹೋಗುವುದು ಕಾದಂಬರಿಯ ವಿಶೇಷತೆಯಾಗಿದೆ.

ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ವಿಶೇಷತೆ ಎಂದರೇ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಾರಸ್ವತ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ಇವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಣದುಕೊಂಡ ಕಥಾವಸ್ತು ರಾಜ-ರಾಣಿಯರ ಮಧ್ಯವು ನುಸುಳಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ವಲಸೆ ಎನ್ನುವುದು ವೆರಣಿಯಿಂದ ಕುಂಬಳೆ, ಬಳ್ಳಂಬೆಟ್ಟಿಗೆ ಹರಿದುಕೊಂಡು ಹೋದರು ಸಹ, ಇವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರದೇಶದ ರಾಜ-ರಾಣಿಯರಾದ ಮಿಂಗ್ಲೇಲ, ಅಬ್ಬಕ್ಕ, ಬಸವಪ್ಪ ನಾಯಕ, ಚನ್ನಭೈರಾದೇವಿ, ಜಯಸಿಂಹ ಸದಾಶಿವರಾಯ, ಚೆನ್ನಾದೇವಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪ, ಚೌಟರರಾಣಿಯರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಕಾದಂಬರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿರುವ ಪರಿಸರ ಜನರ ನಡವಳಿಕೆ ಎಲ್ಲವೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸಾರಸ್ವತರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು ವಿರೋಧಿಗಳಲ್ಲ. ಅವರು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ರಾಜ-ರಾಣಿಯರಿಗೂ ಅವರು ವಿರೋಧಿಗಳೆಂಬುವುದು ಇಲ್ಲಿ ನೈಜತೆಯ ಚಿತ್ರಣ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪೋರ್ಚುಗೀಸರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿದ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ರಾಣಿ ಹೆಸರು ಇಂದಿಗೂ ಅಜರಾಮರವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ 'ಮಂಗಳೂರಿನ ಉಳ್ಳಾಲದ ಕಡಲ ತೀರದಲ್ಲಿ ನಾನೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹೋರಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಕರಾವಳಿ ಭದ್ರತಾ ನೌಕೆಗೆ ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕಳ' ಹೆಸರನ್ನು ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ನಾವು ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ನೈಜತೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಟ್ಟು ಪೈ ಮತ್ತು ರಾಮಚಂದ್ರ ಪೈ ಇಬ್ಬರೂ ನಿರೂಪಕರೂ ಹೌದು, ಪಾತ್ರದಾರಿಗಳೂ ಹೌದು. ಇಲ್ಲಿ ವಿಟ್ಟು ಪೈ ತನ್ನ ಭೂತ ಘಟನೆಗಳು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಕಥೆ ಹೇಳುತ್ತ, ಸಾರಸ್ವತ ನಿರ್ಮಾಪಕರೂ ಸಹ ಆದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ನೆನಪುಗಳು ಜೀವನ ಸಾಧನೆಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟ ಮತ್ತು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಬರೆದಿರುವ ಇಲ್ಲವೇ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ವಿಟ್ಟು ಪೈ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ

ಜೀವನದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳುವ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ಪೂರ್ವಜರಿಂದ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಬಂದ ನಾಗಶಾಪದ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಕಾಲಪುರುಷನಾದ ನಾಗ್ನೋ ಬೇತಾಳನ ಕುರಿತಾಗಿ ಹೇಳುವದೇ ಇಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ. ರಾಮಚಂದ್ರ ಪೈ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜರ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಅಲ್ಲಿರುವ ಹಲವು ಸಂಗತಿಗಳು ತನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೂ ಪೂರಕ ಅಂಶಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಚ್ಚಿಕ್ಕೊಳ್ಳುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಕೆಲವು ಭೂತ, ವರ್ತಮಾನ, ಭವಿಷ್ಯತ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾಲದ ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತವೇ ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಿ ರಚನೆಗೊಂಡಿದೆ.

ವಿಟ್ಟು ಪೈ ತನ್ನ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಸುಖ ಸಂತೋಷಗಳನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡವನ್ನು, ಅಲ್ಲದೆ ಶಾಪಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವಜರಿಂದ ಪಡೆಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂದರೇ 'ಧಡ್ಡ'ನ ಶಾಪವು ಇವನಿಗೆ ಹೊರೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಜೀವನವೇ ಬೇಸರ ಎಂಬುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಥೆ ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಮೊಮ್ಮಗ ರಾಮಚಂದ್ರ ಪೈನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊರೆಸುತ್ತಾನೆ. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕಾರಣನಾಗದ ರಾಮಚಂದ್ರ ಪೈ ಶಾಪಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮುಂದಿನ ಪಿಳಿಗೆಗೂ ತಿಳಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಾರಿ ಶಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯಲೂ ಹೋಗಿ ತೊಂದರೆಯಲ್ಲಿ ಸಲುಕಿದ್ದು ಉಂಟು. ಇಲ್ಲಿ ಶಾಪಗಳು ಮನುಷ್ಯರ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಧ್ವನಿಗಳೆಂಬಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತವೆ. "ಇತಿಹಾಸದ ದುಷ್ಟತ್ವಗಳನ್ನು ನಾವು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವು ಹಾಗೆಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಅದರಿಂದ ಕಲಿಯಬೇಕಾದುದು ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮತ್ತೆ ಅಂತಹ ದುಷ್ಟತ್ವಗಳು ಮರುಕಳಿಸದ ಹಾಗೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಬೇಕು".⁹ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದುವುದೇ ಶಾಪವಿಮೋಚನೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿಟ್ಟು ಪೈ ಮತ್ತು ರಾಮಚಂದ್ರ ಪೈ ಅವರ ಪಾತ್ರಗಳು ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಗಳಂತೆ ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ.

ಕಾದಂಬರಿ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಭುಜಂಗ ಪೈನ ಪಾತ್ರ ಸಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೂಸಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ಭುಜಂಗ ಪೈಗೆ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ ದ್ವೇಷ ಎಂಬುದು ತನ್ನ ರಕ್ತಗತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಂಬಿದಕ್ಕೆ, ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರ ಅರಗಿನ ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಇಡುವ ದಾಯಾದಿಗಳಂತೆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಭುಜಂಗ ಪೈ ಪಾತ್ರ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ರಾಮಚಂದ್ರ ಪೈ ಮನೆಯ ದಹನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಭುಜಂಗ ಪೈ ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡದ್ದೆ, ತಾನೊಂದು ಬಗೆದರೆ ದೈವ ಒಂದು ಬಗೆಯುತ್ತೇ ಎಂಬಂತೆ ಭುಜಂಗ ಪೈ ಬಂದದ್ದು ತನ್ನ ದಾಯಾದಿ ಮನೆ ಭಸ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ಆದರು ಅಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಕಂಡದ್ದು ಜಾಹ್ನವಿ ಎಂಬ ನರಭಕ್ಷಕಿಯ ರೂಪ. ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಕರು ಪಾತ್ರವನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ತಂತ್ರ ಎಂಬುದು ಗೌಣವಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಸಾವನ್ನು ತಾನೇ ತಟ್ಟಿ ಎಬ್ಬಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಭುಜಂಗ ಪೈ ಮಾಡಿರುವುದು ನಿರೂಪಕರ ತಂತ್ರದೊಂದಿಗೆ ದುಷ್ಟರ ಕೊನೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡುವಂತಾಗಿದೆ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದು ಇಲ್ಲ ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಬಯಸಿದರೇ ಕೊನೆಗೆ ಆಗುವ ಅನಾಹುತ ಯಾವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ಭುಜಂಗ ಪೈನೊಂದಿಗೆ ತಿಮ್ಮ ಪೈನನ್ನು ಸಹ ಇಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ.

‘ವಿನಾಶ ಕಾಲೇ ವಿಪರೀತ ಬುದ್ಧಿ’ ಎಂಬುದು ತಿಮ್ಮ ಪೈನ ಜೀವನದ ಒಟ್ಟು ಸಾರವಾಗಿದೆ.

ಪಾತ್ರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಸರವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಾರಸ್ವತರು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದು ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೆಲದ ಬಗ್ಗೆ, ಬೆಳೆಯ ಬಗ್ಗೆ, ಹೇಳಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ನಿರೂಪಕರಿಗೆ ಬಂದರು ಸಹ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅಂದರೇ ವಿಷ್ಣು ಪೈ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆದ ಮಳೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ವಲಸೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಣದೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನದಿಗಳು ತುಂಬಿ ಹರಿಯುವುದು ಮತ್ತು ಬೆಳೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಷಯಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇದು ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಿಂದಾ ಬೆಳೆ, ನದಿಗೆ ನೀರು ಎಂಬ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮರೆತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಫುಲ್ಲಾ ನದಿ ವರ್ಷದಾದ್ಯಂತ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುವಂತೆ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿದೆ. ನದಿಯನ್ನು ಪೋಚುಗೀಸರು ದೇವರ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಒಗೆಯಲು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ‘ಅಲ್ಲಾಂಡಾದ ಉದ್ದೋ ಉದ್ದ ಗಿಡಮರ ರಹಿತ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ನೆಲದ ಆಲೂಗಡ್ಡೆಯ ಗದ್ದೆಗಳಿಂದ ಬಂದ ಕೋಮಿನೋಗೆ ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಹಸಿರು ಗೋವೆ ಗಂಧರ್ಮ ನಾಡಿನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.’ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಉಂಟು. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ವೆರಣೆಯ ಪರಿಸರ ಒಂದು ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದರೆ ವಲಸೆ ಹೋದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಪರಿಸರ ಸಾರಸ್ವತರಿಗೆ ವೆರಣಿಯ ಪರಿಸರದ ನೆನಪು ಮರುಕಳಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮನುಷ್ಯ ಬದಲಾದಂತೆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪರಿಸರ ಕೂಡಾ ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಪರಿಸರವನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ವಿಷಯದ ವಿಸ್ತಾರದ ಜೊತೆಗೆ ಸೌಂದರ್ಯವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನದಿ, ಸಮುದ್ರ ಎಂಬ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಹಜ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅದರ ವಿಕೋಪವು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವೂ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋದ ರಾಯ ಪೈ ಮತ್ತು ಸಾಂತ ಪೈರನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ‘ವಲಸೆ’ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಜೊತೆಗೆ ಇಂಪಾದ ಹಾಡನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

“ತುಪ್ಪಶನ ಉಂಬತಿ ತುಳು ನಾಡಿಂಗೋಯೆಕ್ಕು
ಅಕ್ಕಿಯ ಮೇಲೆ ಗೆರೆಯಲ್ಲೆ
ಅಕ್ಕಿಯ ಮೇಲೆ ಗೆರೆಯಿಲ್ಲೆ ತುಳುನಾಡೆ
ಮಕ್ಕಳ ಮೈಮೇಲೆ ಕಲೆಯಿಲ್ಲೆ॥ ೩

ಎಂಬ ಅಚ್ಚ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೊಂಕಣಿಯರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಾ ಬಳಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೋ ಇಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶ ಬದಲಾದಂತೆ ಭಾಷೆ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೋ? ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಇದು ಬಹುಶಃ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರ ಬರಹದ ವಿಶೇಷತೆಯಾಗಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ‘ವಲಸೆ’ ಕಂಡು ಬಂದರೆ ಕೊನೆಗೆ ಅಂದರೆ ರಾಮಚಂದ್ರ ಪೈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ನೆಲಕ್ಕಾಗಿ ಕುಂಬಳಿಯಿಂದಾ ಬಳ್ಳಂಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಇದು ವಲಸೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

‘ಸ್ವಪ್ನ ಸಾರಸ್ವತ’ ಕಾದಂಬರಿಯೋ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ರಚನೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಎನ್ನುವುದು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಜೀವನಕ್ರಮ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಗೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಸುತ್ತ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡ ಅಲ್ಲಿರುವ ಭಾಷೆ, ಆಚರಣೆ, ನಂಬಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಬ್ಬಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆ ಸಮುದ್ರದ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಜನರ ಭಾಷೆಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಗೋವಾ ಪ್ರದೇಶ ಜನರು ಸಮುದ್ರದ ದಂಡೆಯವರಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ‘ವಲಸೆ’ ಹೋದರು ಸಹ ಕುಂಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರ ತೀರ ಇರುವುದರಿಂದ ಭಾಷೆಯ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಅವರು ಕಾಣದೇ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಎನ್ನುವುದು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಎಂಬಂತೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲ ಲೇಖಕರ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯದ ಅಥವಾ ಸಮಾಜದ ಪರಂಪರಾಗತ ಪ್ರಭಾವ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕೃತಿಯ ಆಶಯವನ್ನು ಭಾಷೆಯ ರಚನೆಯ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ಜನರ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಅನನ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಿತಿಗಳು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಅನುಕೂಲತೆ ಅನಾನುಕೂಲತೆಗಳು ಜನರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಜನ ಭಾಷೆಗೆ ದೇಸೀಯ ಚೆಲುವು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಸತ್ವಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಜನಪದರ ಗಾಡೆ, ಪಡೆನುಡಿ, ದ್ವಿರುಕ್ತಿ ಪದಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಆಡು ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ತಂತಾನೇ ಸಹಜವಾಗಿ ಅವು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮುದ್ರೆಯನ್ನುತ್ತಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಆ ಅಂಶಗಳು ಜನಪದ ಭಾಷೆಯ ಸತ್ವಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನ ಒಳಪದರುಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಡುತ್ತವೆ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ಸಹಜವಾಗಿ ದ್ವಿರುಕ್ತಿಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಭಾವನೆಗಳು ಸಮಯ ಸಂದರ್ಭ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅರಳಲು ಹಾಗೂ ಆಯಾ ಭಾವನೆಯ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಈ ದ್ವಿರುಕ್ತಿಗಳು ಸಹಾಯವಾಗಿವೆ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಉತ್ಸಾಹ, ಸಂಭ್ರಮ, ಸಡಗರ, ಕೋಪ, ದುಃಖ ದುಮ್ಮಾಣ ಮುಂತಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ತುಂಡ ತುಂಡ ಮಾಡಿ ಫುಲ್ಲಾನದಿಗೆ ಎಸೆದಿದ್ದೆ ಎಂದು ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಉಪಮೆ ರೂಪಕಗಳಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರು ಬಳಸುವ ದಿನನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅಲಂಕಾರಯುಕ್ತವಾಗಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡ ಕಾದಂಬರಿಯ ಭಾಷೆಗೆ ಮೆರಗು ಬರುವಂತೆ ಲೇಖಕರು ಜನಪದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ದುಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದರ ಸರಳ ನುಡಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸುಂದರ ಸುಭಾಷಿತಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಕರು ಬಳಸಿರುವುದರಿಂದ ಕಾದಂಬರಿಯು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ‘ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಹಾಸುವಷ್ಟು ಹೊದೆಯುವಷ್ಟು ತುಂಬಿಕೊಂಡಾಗ ನಾಗಪ್ಪ ಏಕೆ? ನಿಂತಾನು’^೪

ಎಂದು ಬಳಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಕಾದಂಬರಿ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಳಕೆಗೊಂಡಿವೆ.

ಪೈರವರ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಬೈಗುಳಗಳು ಭಾಷೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಘಟಕಗಳಾಗಿವೆ. ಬೈಗುಳಗಳೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಶವಸಂಸ್ಕಾರ, ವೈಧವ್ಯ ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವಂತೆ ಬೈಗುಳಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಇವು 'ಸ್ವಪ್ನ ಸಾರಸ್ವತ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲೂ ಅವಶ್ಯಕ ಎಂಬಂತೆ ಬಳಕೆಗೊಂಡಿವೆ.

ಹೀಗೆ ಒಂದು ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಪೈ ಅವರು ತಮ್ಮ 'ಸ್ವಪ್ನ ಸಾರಸ್ವತ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವುದರ ಮುಖಾಂತ ಕಾದಂಬರಿಯು ವಿಶಾಲತೆ ಜೊತೆಗೆ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಕಾಣುವಂತಾಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, ೨೧.೦೧.೨೦೧೨, ಪುಟ-೧
2. ಡಾ. ಗೀತಾ ಶೆಣೈ, ೨೦೧೨, ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಪೈ, ಪು-೧೦೭, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್, ಬೆಂಗಳೂರು-೦೧
3. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಪೈ, ೨೦೧೧, ಸ್ವಪ್ನ ಸಾರಸ್ವತ, ಪುಟ-೨೧೯, ಭಾಗ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೮೫
4. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಪೈ, ೨೦೧೧, ಸ್ವಪ್ನ ಸಾರಸ್ವತ, ಪುಟ-೮೨೨, ಭಾಗ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೮೫